

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **113245** (13) **U**
(51) МПК (2016.01)
A01H 1/04 (2006.01)
A01C 14/00

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2016 06157	(72) Винахідник(и): Осадчук Василь Дмитрович (UA), Оліфірович Володимир Олександрович (UA), Семенчук Валентина Григорівна (UA)
(22) Дата подання заявки: 06.06.2016	
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 25.01.2017	
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 25.01.2017, Бюл.№ 2	(73) Власник(и): БУКОВИНСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ, вул. Кузнєцова, 21-а, м. Чернівці, 58026 (UA)

(54) СПОСІБ ОДЕРЖАННЯ ВИСОКОЯКІСНОГО САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ КАРТОПЛІ

(57) Реферат:

Спосіб одержання високоякісного садивного матеріалу картоплі включає видалення картоплиння за два тижні до збирання бульб. Видалення картоплиння проводять раніше - через 2 тижні після цвітіння рослин картоплі, що дозволяє отримати високоякісний, здоровий від хвороб садивний матеріал картоплі та збільшенням виходу насінневої фракції бульб на 9-13 %.

UA 113245 U

Корисна модель належить до сільського господарства, а саме до насінництва картоплі, і може бути використана в насінницьких господарствах різної форми власності.

Основною складовою в системі насінництва є добазове та базове насінництво, оскільки реалізація потенціалу сорту можлива лише на основі високопродуктивного насіннєвого матеріалу, що потребує постійного сортооновлення і сортозаміни, так як культура картоплі базується на вегетативному розмноженні.

З метою забезпечення потреб сортооновлення та сортозаміни одним із завдань насінництва є збільшення обсягів виробництва високопродуктивного садивного матеріалу.

10 На насінницьких ділянках головним показником величини урожаю є максимальний вихід стандартної фракції садивного матеріалу.

Знищення бадилля в оптимальні строки дозволяє зменшити поширення вірусної інфекції на насіннєвій картоплі, зменшити ризик поширення фітофторозу з листків на бульби, прискорити дозрівання бульб, що зменшує механічне пошкодження бульб під час збирання.

15 За первинної інфекції ураженість бульб нового врожаю залежить від віку рослин у момент інфекції і часу між ураженням картоплиння і його видалення з метою попередження вірусів з рослин у бульби.

Раннє видалення картоплиння на насінницьких насадженнях запобігає доступу попелиць-переносників вірусної інфекції до рослин і цим самим попереджує накопичення збудників, здатних викликати вірусні захворювання.

20 Затримка щодо строку видалення картоплиння призводить до зростання ураженості MBK-, SBK-, XBK-вірусами в 3-4 рази залежно від сорту і категорії насіння картоплі, в першу чергу це стосується нестійких сортів. Водночас ураженість УБК при ранньому і пізньому видаленні картоплиння рівнозначна.

Особливо небезпечні для насіннєвої картоплі вірусні хвороби, збудники яких переносяться комахами. Найактивнішим їхнім вектором в агроценозі картоплі є попелиці. Тому одним із основних завдань під час вирощування насіннєвої картоплі є застосування спеціальних агроприйомів, що обмежують поширення вірусної інфекції в насадженнях. До таких прийомів належить своєчасне видалення картоплиння з метою запобігання вірусної інфекції, враховуючи насіннєву товарність урожаю.

30 Тому поставлена задача отримати високоякісний садивний матеріал картоплі.

За прототип взято спосіб одержання садивного матеріалу картоплі з видаленням картопління на початку його відмирання, за 14 днів до збирання.

Недоліки прототипу:

- 35 1. Одержання ураженого хворобами садивного матеріалу;
2. Низький вихід насінневої фракції бульб.

Для вирішення поставленої задачі пропонується раннє видалення картоплиння, при якому ураження насіннєвого матеріалу вірусною та грибовою інфекцією знижується, а вихід насіннєвої фракції збільшується.

Переваги способу, що заявляється:

- 40 1. Знижується ураженість садивного матеріалу хворобами;
2. Збільшується вихід насіннєвої фракції бульб.

Дослідженнями встановлено, що найбільший вихід бульб насіннєвої фракції у сорту Повінь забезпечив 3-й варіант - 60 %, а найменший 2-й варіант - 38 %. У сорту Червона рута відповідно - 55 % та 41 %. Із збільшенням строку видалення картоплиння від цвітіння до збирання зростає кількість бульб фракції 28-60 мм та фракції >60 мм і зменшується кількість бульб фракції <28 мм (табл. 1).

Таблиця 1

Продуктивність та ураження рослин вірусними хворобами залежно від строків видалення картоплиння середнє 2011-2013 рр.

№ п/п	Варіанти дослідів	Урожайність, т/га	Маса бульб з куща, шт.	Кількість бульб з 1 куща шт.	Кількість бульб, тис. шт./га	Середня маса бульби г	Фракційний склад бульб, %			Ураженість рослин вірусними хвор., %		
							<28 мм	28-60 мм	>60 мм	2011	2012	2013
сорт Повінь												
1	Видалення картоплиння перед початком його відмирання (за 14 днів до збирання картоплі). Прототип	18,4	400	6,7	332	59,2	14	47	39	1,5	1,4	1,5
2	Видалення картоплиння після цвітіння картоплі.	11,7	254	6,7	341	37,5	51	38	11	1,5	1,5	1,3
3	Видалення картоплиння через 14 днів після цвітіння картоплі. Спосіб, що заявляється	15,1	310	7,1	345	43,4	15	60	25	1,1	1,1	1,7
	НІР 0,5 т/га	1,4										
сорт Червона рута												
1	Видалення картоплиння перед початком його відмирання (за 14 днів до збирання картоплі). Прототип	21,2	474	6,4	315	74,8	11	46	43	1,9	1,7	1,4
2	Видалення картоплиння після цвітіння картоплі.	11,2	244	6,5	319	37,0	49	41	10	1,9	1,8	1,5
3	Видалення картоплиння через 14 днів після цвітіння картоплі. Спосіб, що заявляється	14,3	346	6,5	314	53,4	24	55	11	1,8	1,8	1,3
	НІР 0,5 т/га	1,6										

Суттєвої різниці в межах сорту щодо ураженості рослин вірусними хворобами не встановлено.

- 5 При розрахунках економічної ефективності взята кількість садивних бульб, одержаних при різних строках видалення картоплиння. При нормі посадки 48 тис. шт./га садивним матеріалом, одержаним при видаленні картоплиння через 14 днів після цвітіння, буде засаджено на 1,05 га (сорт Повінь) та на 0,58 га (сорт Червона рута) більшу площу порівняно з прототипом (табл. 2).

Таблиця 2

Економічний ефект при вирощуванні картоплі з використанням садивного матеріалу одержаного за різних строків видалення картоплиння.

№ п/п	Варіанти досліду	Кількість садивних бульб з 1га, тис. шт.	Норма посадки тис. шт./га	Площа насаджень, га	Урожайність, т/га	Валовий збір, т	Собівартість, тис. грн	Реалізаційна ціна, грн./т	Виручка від реалізації тис. грн.	Чистий прибуток тис. грн.
Сорт Повінь										
1	Видалення картоплиння за 14 днів до збирання картоплі. Прототип	156	48	3,25	20	65,0	1,5	3	195,0	973
2	Видалення картоплиння після цвітіння картоплі.	130	48	2,71	20	54,2	1,5	3	162,6	81,3
3	Видалення картоплиння через 14 днів після цвітіння картоплі. Спосіб, що заявляється	207	48	4,30	20	86,0	1,5	3	258,0	129,0
Сорт Червона рута										
1	Видалення картоплиння за 14 днів до збирання картоплі. Прототип	144	48	3,00	20	60,0	1,5	3	180,0	90,0
2	Видалення картоплиння після цвітіння картоплі.	130	48	2,71	20	54,2	1,5	3	162,6	81,3
3	Видалення картоплиння через 14 днів після цвітіння картоплі. Спосіб, що заявляється	172	48	3,58	20	71,6	1,5	3	214,8	107,4

Відповідно буде одержано вищий урожай (при умовній урожайності 20 т/га) - на 21 т (сорт Повінь) та 11,6 т (сорт Червона рута). При реалізації товарної продукції (3 тис. грн. /т) умовно чистий прибуток складатиме (сорт Повінь) 129 тис. грн. та 107,4 тис. грн. (сорт Червона рута), що відповідно на 31,5 та 27,4 тис. грн. більше порівняно з прототипом.

Згідно з проведеними розрахунками, з врахуванням експериментальних даних щодо строків видалення картоплиння найбільш економічно доцільним з метою отримання більшої кількості садивного матеріалу є видалення картоплиння через 14 днів після цвітіння.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

- 5 Спосіб одержання високоякісного садивного матеріалу картоплі, що включає видалення картоплиння за два тижні до збирання бульб, який **відрізняється** тим, що видалення картоплиння проводять раніше - через 2 тижні після цвітіння рослин картоплі, що дозволяє отримати високоякісний, здоровий від хвороб садивний матеріал картоплі та збільшенням виходу насінневої фракції бульб на 9-13 %.

Комп'ютерна верстка Т. Вахричева

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Василя Липківського, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут інтелектуальної власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601